

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

De remedio contra recidivum

[urn:nbn:de:bsz:31-300764](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300764)

scilz saltem ad grauē penā in casu recidi-
uatōis/ ibidē videat/ vel aliter exoretur
ille a quo solo homo habet vt sit cōtinēs
qui et donum hoc negare nescit/ fideliter
orantib/ q̄ ta cōtumeliosum nature hu/
mane/ p nobis ab eodē a sumptefacinus
dignetur radicitus extirpare/ qui est be-
nedictus in secula seculorū. Amen.

Finit.

Tractat⁹ de reme-

dīs p̄tra recidiū peccati fm̄ exercitiūz r
doctrinā eiusdem magistri Johannis de
Berson.

Abz hoc pro-

H p̄riū ars quelibet/ vt facilio-
ri p̄pendio ad finē ducat op-
tatiū. Admirari p̄terea nemo
debet/ si in animaz regimie/ quod est ars
artiū/ expti in ea/ facilioza sciuntz dant re-
media p̄tra morbos viciōz/ p̄sertim in so-
ro consciētie. Vbi maxime locū habz illa
p̄pi formidabilis sententia. Si cecus ce-
co ducati p̄beat/ ambo in foueā cadūt
Placuit idcirco scriptis mandare/ breuē
se habendi formā/ quam quidā magister
in theologia parisiē/ fide moribus r do-
ctrina probatus obseruabat/ r obseruare
consulebat p̄cipue p̄tra recidiū in pec-
cato vel pctis/ ad que confessus se nimis
sentit inclinātū. De p̄teritis itaqz dabat
satis tolerabile penitentiā/ attentis mori-
bus r etate confitētis/ r nō nisi de consen-
su suo/ vt esse sine camisia vno die in ebdo-
mada/ p̄ annum vel tres abstinerē aut vti
cilicio r similia. Itē q̄ prima vice cōfessi-
onis alicui⁹ peccati inueterati seu detesta-
bilis ob recordatōem facte gratie q̄ vitiū
illō detectū erat aptum r sanātū/ in iunge-
bat. vt toto tpe vite sue p̄fessus diceret q̄li-
bet die p̄ n̄ r aue maria. semel in mane/
r semel in sero. Aut miserere mei de⁹. Vel
simile aliqd. Et i istis si cadebat obliuio
aut impedimentū legitimū. benevolebat
vt alio die posset fieri sile vel equiualens.
Sed ad p̄uidendū futuro casui r recidi-
uo in morbi pcti/ q̄ semp est deterior/ ma-
iorē operā dabat r studiosius iuigilabat
sic agēdo. At simul etiā de p̄teritis penitē-
tiā daret. in q̄ntū resistere pctō p̄suetō/ pe-
nalitat̄ multū hz r meriti. In iugebat igit
nō p̄petuo sed ad tps certū. longi⁹ aut bre-

ui⁹/ fm̄ voluntatē r dispositōem cōfiteētis
q̄ idē confitēs p̄ qualibet vice q̄ incidere
tale pctm̄ qd̄ volebat ex toto sanare/ aliq̄
de subsequētib/ adimpleret. vel om̄ia. fm̄
tres satisfactōis p̄tes. P̄tio q̄ in casu illo
teneret vno die sequēti/ infra tres dies in
pane r aq̄ ieiunare. Sēda diceret certum
psalmoz numez. Tercio si forer sui iuris
daret in eccliam certū. locale. aut aliō b̄i
carū sibi aut summā pecunie. fm̄ q̄litatē
diuitiaz suaz. infra tres dies. Quarto in-
fra illō triū diez spacium/ teneret cōfiteri.
Quinto nōnunqz addebat q̄ siqz vehe-
mēter tēptaret facere pctm̄ tale r oino de-
liberaret intra se sic agere. nihilomin⁹ an-
tea teneret dicere sub iuramento septē psal-
mos. aut flectere genua pluris. aut imagi-
nē crucifixi. aut beate virginis. aut alicuius
sc̄toz. p̄ti⁹ q̄ opus illō nefariū p̄petraret.
Sic enī forsitan miserabit de⁹. r orando
sic/ vel hūiliādo se/ faciet in tēptatōe d̄ns
puentiū. et mitigabit maris fluctus susci-
tatos. Comptum est remedia hec/ cum
adiutorio diuine gratie. esse efficacissima
tam in foro penitentie q̄ extra. si velit hō
bona fide/ r nō illuzorie/ cōuertī a via sua
mala r saluari. Sic enī fieri videm⁹ i so-
ro exteriori publico. vt pene certe rapent
ad rebelles p̄fessōdū. Sic d̄ns. sic in cha-
mo r freno maxillas eoz r stringe/ q̄ non
appozimāt ad te. r p̄pelle intrare si voca-
re parz est. Sic quē ad modū. Nāso ait. Ut
corp⁹ redimas/ ferrū patieris r ignes. Ut
valeas aio multa ferenda tuo. Cāmve-
ro rutilitatis penitētie talis/ reddebat a p̄-
ori idē magister. Qm̄ in q̄t fm̄ Arist. r ex-
p̄ientia. In cōtinens aū tēptatōez b̄i deli-
berat r eligit. sed adueniēte r̄rigēte tēpta-
tiōe/ vincit labit r succūbit. Turbat q̄ppe
iudiciū rōnis. r obnubilat. p̄pter tractum
motūqz sensitini appetit⁹. ita vt nō posset
h̄re cogitatōez de deoz honestate p̄fectā
integrā r solidā. quē ad modū siqz somno
lentia qd̄ā/ sero p̄emat. Est p̄terea salu-
berrimū vt p̄ aliqd̄ terribile p̄ns/ aut qua-
si p̄ns/ ipse terreat. r quasi sopitus suscite-
tur viuificetqz ad nō cōsentiendū tēptatō-
ni. Neqz enī aliq̄s est tā acri tēptatōi pul-
satus. in carne vel aliter/ quin ex toto vel
magna p̄tedesisteret ab impletōe tēptatō-
nis sue/ si p̄ certo crederet q̄ in corp⁹ vel in
mēbris vel bonis/ graue damnū statū eēt
incururus. Vigilaret siquidē tunc ratō

intra se. et forti voce clamaret. Quid cogitas quid tibi vis. quorsum tendis. Nunquid vis per quadam leui temptatōe aut delectatōe ne fordidā/ que subito in penā et fastidiū cōuersa erit/ hoc vel illud subire detrimētum. Nō tibi sic expedit. In hec aut filia verba/ resiliere incipiet a cogitatōe maligna et auertet paulatim oculos rōis ab ea. Fiet quoque istō cū adiutorio rōis/ et cum confessione peccatōrum vel alijs cōgruis remedijs/ vt cesset illud miserabile reprobationis incendiū. quod et cessabit cogitatuū fordidō rōis sufflatio. **D**einceps respōdebat idē magister ad duas obiectiones fieri possibilis. qm̄ timor ille seruilis/ videt etiā curare meritū resistendi peccatō. Et illic p̄terea. trāsgressiōis piculū. **D**e p̄rio dicebat. quod ex quo pena ista/ vltro imposta erat. et propter deū/ et illa radice primaria bona germinabat pullulabatque meritū. Quāuis enim nō ita sincera atque laudabilis sit hōi resistentia et cessatio a peccatō in casu p̄dicto quē admodū est in virtuoso/ qui p̄ se ip̄s propter deū peccatā deserit/ nihilominus resistentia talis/ bona est et saltē inductiua virtutis. Sicut de timore seruili/ respectu timorū casti/ doctores determināt. Quāq̄ ibi nō sit timor tantūmodo seruilis. sed in sua radice primaria/ filialis et castus. Resultat in sup̄ meritū ex approbatōe sequenti. dū gaudebit in cōtinens trāfacta temptatōe nō consensisse peccatō. Demum qualis ibi est timor simplicit̄ seruilis. cū possit cōfessus ab ista liberari pena nō implēdo penitentia. atq̄ amē implet. quod deo et sacerdoti suo/ vult obediēs esse. Et hic sumi p̄t̄ grata et pulchra cōsideratio p̄ sponte vouētibus ac religione in trātib. **A**d alterā obiectionē dicebat sibi fieri posse ad improbatōnem oīm religionū. omniumque votoꝝ salubriū. si sic oīs penitentiē suscepit/ piculosa eēt. Sic et de superioribus in suis p̄ceptis et legibus culparet. Luitat etiā piculū sufficiens p̄ hoc quod nō nisi cōsensu habito confessi/ et ad tps nō p̄p̄tito/ tales penitentiē siue obligatōes imponit. Sine igitur fiat p̄ tps ista transgressio/ aut si diabolo purgente fieret/ pene solui p̄t̄ et ita hō a noua trāsgressiōe liber erit. imo et op̄ bonū faciet. quod si transacto tpe statuto/ remediū videret inefficax/ aut in deterius vertat. poterit omitti. Si nō sit vtile sicut sperādū est/ rursus valebit iterari. Deniq̄. et si salu-

bre antidotū/ ob egrotātis inobedentiā pestifer fiat. medicus culpa caret. **S**ubinde p̄dictus magister aliō adijciebat docuētū. Itaque si videbat pueros aut alios simplices/ min⁹ cogitare p̄cepta dei. et ex hoc liberi peccare. reddebat eos magis timidos et cautos cōtra peccatū/ p̄ p̄missiones ep̄stas in manib⁹ suis factas/ de cauēdo deinceps de tali vel tali peccatō. p̄ hoc enī p̄missionē in baptismo factā de obseruatōne legis ep̄i/ tanq̄ abolitā a memoria/ vel trāsgressam/ renouabat. et p̄ modū cuiusdā recognitiōis/ itez p̄mittēdo repabat. Sic moyses et Josue/ respectu filioꝝ israel. Sic plerūq̄ hoīes post primam confederatōem/ fedus antiquū retractāt et inest. Neq̄ arbitret aliq̄ p̄missionē talem patere discrimini aut fractōem/ esse casum specialiter resuātū/ qm̄ nullū ibi votū est cū nō nisi respectu illoꝝ q̄ alias eēt licita et q̄b⁹ confitēs implicite vel explicite p̄missionē talē facit aut renouat scz quod p̄tra dei p̄cepta decetero mortalit̄ nō peccabit. Erat enī transgressio de peccatōe deterior/ quod et cognitio diuini p̄cepti iā sibi effecta est lucidior. **R**ursus idē magister p̄videbat diligenter/ ne cōfessus su⁹ eēt deinceps occasio p̄marie corruptōis alioꝝ p̄sertim iuuenū. et quod sibi sufficeret damnatio p̄ditioque p̄pria/ specialit̄ in peccatōis grauioribus et abominandis. imo nec noiandis palam. Ne pias aures polluāt occurrebat/ diligenter p̄uidendo. vñs oīb⁹ cōminatiōe penarū et obligatōe/ ne cōfessus trāseret in deteriore sp̄m/ et societate seu cōdicatōe p̄uersa/ et explicabat quāq̄ p̄ticularem/ sicut clam et secrete fieri p̄t̄/ dum videbat oportunū. Valebat enī cōfessum suū dimittere/ et tolerare in sua libertate q̄ ad peccatā aliq̄ min⁹ grana. quā ita eūdē vigeat ab oīm p̄te/ vt ad deteriore laberet. Quā autē et q̄lter illud sciendū est. magis docebit virtus et ars et vinctio sancti sp̄s et circūstantiaz oīm p̄ticulārū cōsideratōis scriptis aut verbis possit edoceri. **P**ostremo dabat cōsiliū idē magister/ vt p̄fiteres nō resugerēt/ scz p̄ dono marie reputerēt/ hōe p̄iros cōfessores/ moribus et scientia et lōgo exp̄m̄to p̄batos q̄ q̄rerēt nō questū p̄rium/ scz sincero corde salutē aīarū/ et itez p̄ cōgruis remedijs in singula vicia. laudauit plimū/ summā scz de vicijs et p̄t̄yrib⁹. laudabat deniq̄ p̄ bonis effecti-

De modo confessionis carthu.

bus generādis / libenter cōuersari cū vīr
bonis et deuotis. q̄r̄ vox diuina est. Cum
sancto sc̄tus est. Eoz itaq̄ colloq̄a / sunt
ignita uehemēter / et stimulatia ad virtutē
S̄z̄ sanctorū pat̄rū vite et exēpla frequē
ter et attēte lecta. uehemēter pficiūt / ad in
fundendū cordibz n̄ris diuini amoris af
fectū / vt deū in oībz et sup oīa diligētes. p
missiōes suas q̄ omne desiderū sup erant
sequamur. Amen. **Finis.**

P Reterea ille circūstātie q̄ habet
p̄ hūc versum / in q̄r̄de sunt in
cōfessiōe a cōfessore. Quis / q̄d /
vbi / q̄bz auxilijs / cur / quō / quā.
Per q̄s intelligit an sit iuuenis vel senex /
clericus aut laicus. solutus aut ligatus.
Per q̄d an sit res sacra vel nō. Per vbi an
sit in loco sacro vel nō. publico vel puato
Per q̄bz auxilijs an cū pugno baclo aut
gladio. Per cur / q̄ intentōe an rōne v̄di
cte inferēde vel iniurie repellēde. Per quō
an p̄cussit aliquem fortiter / vel remisse.
Per quā intelligit an in q̄dragesima aut ī
alio tpe sacro / vel aliter. Tempus. locus
mod⁹. numerus. mora. sciētia. etas.

Resposio eiusdem

sup quēstioē sibi facta p̄ vicariū / dom⁹ car
thuse / de statuto ord̄is eiusdē q̄ cōmissi
ad cōfessiones audiendas / nō absoluāt a
mortali certo. sed remittāt p̄fiteatē ad su
periorē suū.

Confessio sacramētalis. fundat
in solo iure diuino et euāgelico
sup illo. Q̄d cūq̄ ligaueris sup
terrā etc. **C**onfessio sacralis sic
nō potuit institui nisi a solo deo. sic non
destitui pōt ab hoīe puro. Al̄s papa pos
set nō obligari ad confessionē sacramēta
lem. **C**onfessio sacralis. nō obligat ad ve
nialū cōfessionē de p̄ se et de necessitate sa
lutis. q̄ nō tollūt caritatē. et iō sine p̄fessi
one talū / stat salus. **C**onfessio sacralis
nō d̄z̄ exēdi p̄ hoīes puros. vt aliq̄s pec
catayenialia cōfiteat nisi velit. Sequē et p̄
cedentibz. Immo nec d̄nt fieri refuatōes
nisi in grauibz culpis. Pōt at̄ dici grauis
culpa q̄ transit in op⁹ cū consensu. et deli
beratōe p̄fecta. aut cū graui scādalo alioz.
Confessio sacralis nō obligat de p̄ se. vt
hō bis cōfiteat idē pctm̄ etiā mortale. ni
si p̄fiteat vel it̄. Rō q̄ lex diuina nō obligat
nisi semel p̄fiteri. et hoc p̄ se. et nisi velit hō

Confessio sacramētalis nō d̄z̄ coartari p̄
referuatōes / casuū p̄fitem occultoz / con
tra vel p̄ter legē euāgelice libertatis. s̄z̄ d̄a
dus est loc⁹ nimoz altissimi. Alioq̄n time
atur illa phariseoz culpato. Alligāt onē
ra grauiā et ip̄portabilia h̄eris hoīm. digi
to at̄ suo nolūt ea mouere. fit rursus aliq̄n
vt q̄ nimis emūget eliciat sanguinē et fiat
cā fictōis. **C**onfessio sacramētalis / tali et
tāto claudi d̄z̄ sigillo secreti / vt nec verbo
nec signo / quolibet reuelat / aut reuelari p
babilit̄ estimet. Facit ad hoc exp̄ssa deter
minatio ecclesie. cū naturalit̄ rōe. **C**onfessio
sacramētalis de pctis occultis / raro et
cautissime debet remitti ad superiores / h̄n
tes iurisdictionē coercitiuā in publicis q̄
les sunt abbates et priores in religiōibus
q̄ facilis orit̄ suspitio ap̄d correctos pu
blice. q̄ occulta p̄fessio per eos facta ledat
Sed etiā debent instrui p̄fessi. q̄ p̄fessio
secreta de publicis / nō liberat eos. q̄n pos
sint aut debeāt publice punitōi subiacere.
Confessio sacramētalis / pōt q̄nq̄ rōna
biliter et fructuose dimitti de venialibz. p̄t
etiā aliq̄n fieri fructuose. Qualiter hoc et
quādo. docere d̄z̄ vinctio sp̄s̄s̄c̄i / cū p̄fessio
p̄piane prudētie. **C**onfessio sacramētalis
pōt aliq̄n repeti fructuose de mortalibz iā
cōfessis. sed obligatio pluries illa cōfitem
di pōt reddi viciosa. q̄ nimis onerosa. **C**onfessio
sacramētalis p̄t sepe fieri sub cō
ditōe. tā p̄pter ignorātiā facti. q̄ nescit se
pe hō quid et q̄liter fecit. q̄ p̄pter ignoran
tiā iuris. q̄ neq̄t in pluribz a venialibus
mortale discerni. **C**onfessio sacramētalis
facta sub cōditōe modis tactis aut aliis
legitime pōt habere seu recipere absolutōes
absolutā / sub hac forma. Ego absoluo te
in noīe patris et filij et sp̄s̄s̄c̄i. Que forma
sufficiens est et secreta. cū intētiōe debita cō
fessoris ad absolutiōē de peccat̄. imo et
excoīcatōibz. in foro conscie. **N**ec oportet
imo sepe nō expedit / multiplicare ser
monē absolutiōis. **U**t dicēdo si et in q̄n
tū possum. et dicēdo de contritis peccat̄ et
oblitis. et de talibz tali excoīcatōe. si et in
quātū indiges. cū filibus. q̄ addita plus
officiūt sepe vel p̄turbant / q̄ pficiant vel
serenent. **S**up hoc notet̄ hec doctrina. **A**
bsolutio sacramētalis potest delere pec
cata que nondū erant contrita. sed solum
mō attrita. Rursus oblita pctā nō delent
virtute absolutiōis sacramētalis. quin

no Absolutio confessionis sacramentalis
no delent oblita pctā